

Statsforvalteren i Agder

Forslag til vern av Berdalen, Hjuringfallet, utvidelse av Jomåsknutene og utvidelse av Oksla naturreservater i Bykle, Kristiansand, Froland og Vennesla kommuner

Edellauvskog i Hjuringfallet. Foto: Marit H. Røynlid/Statsforvalteren i Agder

Agder fylke

Utkast til verneplan for skog

Høringsutgave juli 2026

Innholdsfortegnelse

Høring av verneplaner	3
Innledning	3
Naturfaglige registreringer	3
Verneform	4
Hva medfører vernet?	4
Verneforskrift og restriksjonsnivå	5
Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene	5
Inngrep	5
Planteliv	6
Dyreliv	6
Friluftsliv	6
Motorferdsel	6
Skjøtsels- og forvaltningsplaner	7
Kulturminner	7
Generelle unntaksbestemmelser	7
Forvaltningsmyndighet	8
Økonomisk erstatning	8
Verneprosessen	8
Oppstart av verneprosess	8
Sammendrag av innkomne innspill	8
Statsforvalterens kommentarer til innspillene	9
Statsforvalterens vurdering av enkeltbestemmelser i forskriften	11
Berdalen	11
Hjuringfallet	11
Jomåsknutene utvidelse	12
Oksla utvidelse	13
Områdebeskrivelser	13
Berdalen	13
Hjuringfallet	14
Jomåsknutene utvidelse	14
Oksla utvidelse	15
Verneforskrifter	16

Høring av verneplaner

Statsforvalteren i Agder sender med dette ut forslag til verneplan for opprettelse av Berdalen naturreservat i Bykle kommune, Hjuringfallet naturreservat i Kristiansand kommune, utvidelse av Jomåsknutene naturreservat i Froland kommune, samt utvidelse av Oksla naturreservat i Vennesla kommune på lokal og sentral høring.

Verneplanen sendes på høring etter avtale med Miljødirektoratet.

Innspill til verneforslaget sendes skriftlig til Statsforvalteren i Agder innen 10.09.2026

Innledning

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Per 31. desember 2025 er 5,5 % av all skog, og av dette noe over 4,3 % av den produktive skogen i Norge vernet, jf. tall fra Klima- og miljødepartementet. Dette er langt mindre enn andre land i Europa. Forskernes nasjonale anbefaling er at 4,6 % av det produktive skogarealet vernes. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Et av satsingsområdene er at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en rapport fra NINA og Skogforsk, «Evaluerings av skogvernet i Norge» (Framstad mfl. 2002). Stortinget har videre satt seg som mål å verne 10 % skogareal. Opptrappingen av skogvernet er en viktig del av Norges bidrag for å stanse tap av biologisk mangfold. Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Regjeringens arbeid med vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I Stortingsmeldingen blir begge strategiene trukket fram som viktige for det framtidige skogvernet i Norge.

Frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egen skog. Arbeidet skjer i et nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndighetene. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, vil det bli gjennomført forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk kompensasjon. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Alle verneforslagene omtalt i denne verneplanen er et resultat av tilbud om frivillig vern av skog fra skogeiere.

Naturfaglige registreringer

Naturfaglige kvaliteter og verneverdier i verneforslaget for Berdalen naturreservat ble kartlagt av BioFokus i 2020. Hjuringfallet naturreservat ble kartlagt av Bioherab Klepsland 24.-25. juli 2024. Utvidelsesområdet ved Jomåsknutene naturreservat ble kartlagt 10.september 2011 av BioFokus, og utvidelsesområdet ved Oksla naturreservat ble kartlagt den 21.oktober 2020 av Rådgivende biologer.

Verneverdiene er knyttet til ulike skogtyper i de to nye verneområdene og de to utvidelsesområdene. Verneverdiene i verneforslaget for Berdalen naturreservat er knyttet til høyereliggende gammel furuskog med gamle og grove furuer, og grove keloelementer av furu. Det er i tillegg noen områder

med et ganske høyt innslag av strengmyr og jordvannsmyr. Enkelte skogpartier kommer trolig også inn under den rødlistede naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU), og et mindre område er blitt kartlagt som boreal kildeskog. På bakgrunn av dette er Berdalen vurdert til å ha regional verneverdi (**) og til å oppfylle mangler i skogvernet knyttet til gammel furuskog.

I verneforslaget for Hjuringfallet naturreservat er de største vernekvalitetene knyttet til svak lågurteikeskog med forekomster av gamle og store eik-, ask- og lindetrær. Hjuringfallet naturreservat vil bidra med å dekke inn nasjonale mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog, og regionale mangler i skogvernet i Agder knyttet til rik edelløvskog/alm-lindeskog/hasselkratt. En mindre del av den eikedominerte skogen har også en alder og struktur som gjør at den vurderes til å bidra i oppfylling av den regionale mangelen av (gammel) eikedominert skog.

I den foreslåtte utvidelsen av Jomåsknutene naturreservat er vernekvalitetene knyttet til rik edellauvskog. Tilleggsarealet for Jomåsknutene blir vurdert til å ha lokal verneverdi (*), og vil kunne bidra til inndekking av den generelle skogvernangelen av lavlandsskog.

I den foreslåtte utvidelsen av Oksla naturreservat er verneverdien hovedsakelig knyttet til bevaring av en forekomst av klippehekkende rovfugl.

Tabell 1. Navn på området, hvilken kommune det enkelt område ligger i og størrelsen i dekar.

Områdenavn	Kommune	Areal
Berdalen naturreservat	Bykle	5678 daa
Hjuringfallet naturreservat	Kristiansand	273 daa
Utvidelse av Jomåsknutene naturreservat	Froland	53 daa
Utvidelse av Oksla naturreservat	Vennesla	286 daa

For nærmere beskrivelse av de foreslåtte verneområder i Bykle, Kristiansand, Froland og Vennesla, samt hovedinnholdet i den naturfaglige registreringen, viser vi til områdebeskrivelsen på slutten av høringsdokumentet. Statsforvalteren kan sende over den naturfaglige rapporten i sin helhet, dersom det er ønskelig.

Verneform

Skogområder som inngår i ordningen med frivillig vern av skog skal normalt fredes som naturreservat, etter naturmangfoldloven § 37. Verneforslagene for Hjuringfallet og utvidelsen av Jomåsknutene som inngår i denne høringen, vil bevare en bestemt type natur i form av rik edellauvskog. Foreslått verneområde for Berdalen vil bevare høyereliggende gammel furuskog, strengmyr og jordvannsmyr, boreal kildeskog, samt den rødlistede naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU). Foreslått utvidelse av Oksla naturreservat vil bevare en forekomst av klippehekkende rovfugl. Opprettelse av Berdalen, Hjuringfallet, og utvidelse av Jomåsknutene og Oksla naturreservater, tilfredsstiller etter vår vurdering vilkårene i naturmangfoldloven (nml.) § 37 om områder som kan vernes som naturreservat.

Hva medfører vernet?

Ved vern av skog som naturreservat legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosessene som skal vernes. Verneformålet innebærer at det skal skje en naturlig utvikling dvs. at de naturlige økologiske prosessene uforstyrret skal kunne finne sted i området.

Et vernevedtak vil få konsekvenser for fremtidig bruk og hvilke aktiviteter som kan foregå i området som blir vernet. Alle tiltak som kan føre til endringer i naturmiljøet vil være forbudt. Skogsdrift,

skogskjøtsel, uttak av ved, nydyrking, drenering/grøfting, og andre aktiviteter samt oppføring av bygninger vil ikke være tillatt i et naturreservat. Det samme gjelder motorisert ferdsel. En del tiltak som kunne gjennomføres tidligere, vil nå være søknadspliktige. I fellesskap vil søker og forvaltningsmyndighet ofte komme fram til løsninger som gjør at det ønskede tiltaket kan gjennomføres uten å komme i konflikt med verneformålet. For enkelte søknadspliktige tiltak kan det gis tillatelser som gjelder for flere år om gangen. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som vanlig ferdsel til fots og på ski, jakt og plukking av bær og sopp vil kunne foregå som tidligere.

Verneforskrift og restriksjonsnivå

Statsforvalteren har utarbeidet forslag til verneforskrifter og vernekart for de fire naturreservatene. For utvidelsen av Oksla naturreservat er det utarbeidet en endringsforskrift. Forslag til verneforskrift sendes på høring sammen med verneplan/høringsdokument og utkast til vernekart. Nye forhold som blir kjent om de foreslåtte verneområdene og uttalelser som kommer inn i forbindelse med den sentrale høringen, kan føre til at det blir gjort ytterligere tilpasninger av verneforskriften og/eller justering av vernekartet etter høringsperioden er gått ut. Det er derfor av stor betydning at både høringsinstansene og skogeierne selv, eller gjennom skogeierforening, kommer med konkrete innspill til den aktuelle verneforskriften og vernekartet som ligger ute til høring. Mulighet for justering av verneforskrift og vernekart blir vurdert opp mot hensynet til verneformålet i hvert enkelt tilfelle.

Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene

Den lokale verneforskriften gir en nøyaktig og konkret oversikt over hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdene, og om de er søknadspliktige eller ikke. Nedenfor gis det noen generelle kommentarer til forskriftene.

Inngrep

Verneforskriftene legger opp til at gjennomføring av tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Bestemmelsen inkluderer anlegg av ulike slag (midlertidige og faste), men også andre typer tiltak som uttak og oppfylling av masse, deponering av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygg som for eksempel hytter eller jaktbuer i et naturreservat. Eksisterende bygninger og veier kan vedlikeholdes opp til den standarden de har på vernetidspunkt, men det legges i utgangspunktet ikke opp til oppgradering og/eller standardheving. I de få tilfellene det åpnes for gjenoppføring av bygninger i naturreservatene, er dette spesifisert i verneforskriften og det forutsettes at gjenoppføring skjer innenfor rammen av den størrelsen og utformingen som bygningen hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Anlegg viser her til eksisterende skogsbilveier, traktorveier/traktorsleper, kulturminner, dammer, bruer, stier, klopper med mer. Eksempelvis innebærer dette at eksisterende traktorveier og stier avmerket i vernekartet kan ryddes og holdes åpne tilsvarende det som var tilstanden ved vernetidspunktet. Utkast til verneforskrift for Berdalen, Hjuringfallet, utvidelse av Jomåsknutene, og utvidelse av Oksla naturreservater legger imidlertid opp til at rydding av nye stier, samt merking av nye stier er søknadspliktig.

Gjennom verneprosessen vil Statsforvalteren vurdere hvilke stier og traktorveier som skal kunne vedlikeholdes. Disse vil som regel bli tegnet inn i vernekartet. For at eldre traktorveier skal kunne vedlikeholdes må de ha et lovlig og reelt bruksformål utover uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren minner om at traktorveier som regel er anlagt i forbindelse med drift av skogen. Ved et vern av området vil skogsdrift ikke lenger være tillatt og behovet for å vedlikeholde denne type

drifteveier faller derfor også som regel bort. Det kan gis unntak i de tilfeller der skogsdrift på bakenforliggende eiendom krever bruk av eksisterende traktor/skogsbilvei.

Det bemerkes at plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter vernereglene.

Planteliv

Vernebestemmelsene legger opp til en generell plantelivsfredning som inkluderer all vegetasjon i naturreservatene som nå foreslås vernet. Det er heller ikke tillatt å så eller plante trær og annen vegetasjon. Plukking av bær og matsopp er fremdeles tillatt som før. Det vil også være tillatt å gjøre opp bål dersom en samler små tørrkvist fra bakken eller benytter seg av medbrakt ved i Berdalen naturreservat, Hjuringfallet naturreservat, og Oksla naturreservat. I utvidelsen av Jomåsknutene naturreservat er all bålbrenning forbudt slik som i eksisterende forskrift.

Dyreliv

Det er lagt opp til en generell dyre- og fuglelivsfredning i de foreslåtte naturreservatene. Fredningen gjelder også reirplasser og hiområder inkludert beverhytter. Det er imidlertid åpnet opp for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk forutsatt at det foreligger tillatelse fra grunneier.

Friluftsliv

Ferdsel til fots og på ski i verneområdene er tillatt. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er sykling, ridning, samt bruk av hest forbudt i foreslått verneområde for Berdalen, og utvidelse av Jomåsknutene naturreservat. I foreslått verneområde for Hjuringfallet naturreservat og Oksla naturreservat er sykling, ridning og bruk av hest forbudt utenom på eksisterende traktorveier og traktorsleper avmerket på vernekartet. I verneforslaget for Hjuringfallet går det en traktorvei inn i verneområdet, men det er ingen avmerkede traktorveier eller traktorsleper innenfor utvidelsen av Oksla naturreservat.

Det er ikke tillatt å bruke naturreservatet til idrettsarrangementer eller større arrangementer. Hva som regnes for å være et stort arrangement blir vurdert i hvert enkelt tilfelle, ut fra omfanget av påvirkning og risiko for skade og/eller slitasje på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til at enkelte større arrangementer kan gjennomføres i reservatet. Ved utforming av slike søknader anbefaler vi at det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før konkret søknad sendes inn for å avklare hva denne må inneholde. I forslag om utvidelse av Jomåsknutene og Oksla naturreservat kan det søkes om dispensasjon til avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter.

Dersom det over tid viser seg at tillatt ferdsel er i strid med verneformålet, kan Miljødirektoratet, ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatene. Utarbeidelse og eventuell innføring av en slik forskrift følger forvaltningslovens regler.

Motorferdsel

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel i naturreservater forbudt. Tradisjonelt er verneområdene benyttet i forbindelse med storviltjakt (elg og hjort), og det kan derfor være aktuelt med tilpasninger av verneforskriften med hensyn til uttransport av felt elg og hjort på eksisterende traktorveier og i terrenget generelt. I rene skogområder med liten fare for at det kan oppstå kjøreskader, foreslås det et generelt unntak i verneforskriften om at lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, kan brukes for uttransport av felt storvilt dersom det er nødvendig. Slike kjøretøy er definert som ATV med belter eller elgtrekker/jernhest. I foreslått verneområde for Hjuringfallet naturreservat og utvidelse av Jomåsknutene naturreservat åpnes det også for nødvendig uttransport

av felt elg og hjort med traktor og ATV på traktorvei eller traktorslepe avmerka i vernekartet. Det åpnes også for nødvendig uttransport av felt elg og hjort med traktor og ATV på traktorslepe avmerka i vernekartet for eksisterende verneområde i Oksla, men det er ingen traktorsleper i forslaget til utvidelse av Oksla naturreservat. Statsforvalteren presiserer at denne bestemmelsen kun gjelder kjøring på avmerket traktorvei eller traktorslepe, og ikke i terrenget ellers. Det vil for eksempel ikke være anledning til å benytte ATV eller traktor for å transportere jegere ut til avsidesliggende jaktposter.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrift gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelse ut over det vernereglene fastsetter. I de fleste tilfeller der det gis dispensasjon for motorferdsel etter verneforskriften, må det også søkes om tillatelse til motorferdsel hos kommunen etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Verneforskriften endrer ikke grunneieres rett til å nekte/regulere motorferdsel på egen grunn.

Skjøtsels- og forvaltningsplaner

Verneformålet i de foreslåtte naturreservatene som nå sendes på høring, er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv, og at skogen skal få utvikle seg i retning naturskog gjennom fri utvikling uten inngrep. Det registrerte artsmangfoldet er heller ikke knyttet opp mot kulturbetingete naturtyper, og vi vurderer derfor det totale skjøtselsbehovet til å være relativt lite. Dersom en over tid vurderer at verneverdiene trues, åpner forslag til verneforskrift for at det kan gjennomføres nødvendige skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene. I verneforslagene for Hjuringfallet naturreservat og Jomåsknutene naturreservat finnes det enkelte områder med noe gran, og det kan på sikt bli behov for å fjerne disse grantrærne for å sikre verneverdiene i edellausvasken. I verneforskriftene åpnes det derfor for at det kan gis dispensasjon for uttak og ringbarking av utenlandske treslag og etablerte plantefelt av gran, samt spredning fra disse. I utkast til verneforskrifter åpnes det også for at det kan utarbeides forvaltningsplan for reservatene. Statsforvalteren vil vurdere behovet for utarbeidelse av forvaltningsplan etter at verneprosessen er gjennomført.

Kulturminner

Det finnes ofte kulturminner innenfor foreslåtte verneområder. Dette kan for eksempel være gravhauger, gamle hustuffer, ruiner mm. Etter søknad vil man imidlertid kunne få tillatelse til å sette i stand/reparere, vedlikeholde og skjøtte slike kulturminner. Det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Vi minner derfor om at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven i tillegg til verneforskriften for det enkelte naturreservat.

Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. nml. § 48. Statsforvalteren påpeker at «vesentlige samfunnsinteresser» forstås som tiltak av nasjonal betydning. Statsforvalteren presiserer at det først og fremst er tiltak som ikke er vurdert konkret i løpet av verneprosessen, som skal behandles etter denne dispensasjonsbestemmelsen. Det skal derfor også svært mye til for at det skal kunne gis dispensasjon til gjennomføring av nye tiltak.

Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har tradisjonelt vært tillagt forvaltningsansvaret for verneområder i Norge. Det foregår nå en prosess hvor kommunene blir tilbudt å få forvaltningsmyndighet for verneområder innen kommunens grenser. Statsforvalteren ber derfor om at Bykle og Kristiansand kommuner, i sine høringssvar, eller på annen måte, gir en skriftlig tilbakemelding på om de ønsker å få forvaltningsansvaret for Berdalen naturreservat i Bykle og Hjuringfallet naturreservat i Kristiansand som nå er på høring. Vi bemerker i denne sammenheng, at dersom kommunene takker ja til dette området, innebærer det at de også vil overta forvaltningsansvaret for de andre mindre naturreservatene i kommunen som ikke allerede har lokal forvaltningsordning. Hvem som vil bli forvaltningsmyndighet for Berdalen og Hjuringfallet naturreservater blir endelig bestemt av Miljødirektoratet kort tid etter at vernevedtaket er fattet. Når det gjelder utvidelsene av Jomåsknutene naturreservat i Froland kommune og Oksla naturreservat i Vennesla kommune beholder Statsforvalteren i Agder forvaltningsmyndigheten for disse områdene.

Økonomisk erstatning

Etter reglene i naturmangfoldloven (jf. §§ 50 og 51) har eiere og rettighetshavere til eiendom som blir fredet som naturreservat krav på erstatning for økonomisk tap som følger av vernevedtaket. Arbeidsformen frivillig vern av skog innebærer at det forhandles om avtaler med de berørte skogeierne. De foreslåtte verneområdene er taksert. Berdalen naturreservat ble taksert 24.03.2021, Hjuringfallet naturreservat ble taksert den 04.06.2026, utvidelsen av Jomåsknutene ble taksert 16.06.2026, og utvidelsen av Oksla ble taksert 17.06.2026. Signerte avtaler om erstatning må være på plass før det fattes endelig vedtak om vern av områdene. Når erstatningssum er avtalt, vil denne normalt bli utbetalt kort tid etter at det er fattet vernevedtak i statsråd.

Verneprosessen

Oppstart av verneprosess

Statsforvalteren i Agder meldte oppstart av verneprosess for Berdalen, Hjuringfallet, utvidelse av Jomåsknutene og utvidelse av Oksla naturreservater den 10.03.2025. Oppstartsmeldingen ble sendt ut til skogeierne og øvrige berørte parter; deriblant Bykle kommune, Kristiansand kommune, Froland kommune, Vennesla kommune, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Høringen ble også sendt til berørte regionale etater og interesseforeninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble annonsert i Agderposten, Setesdølen, Fædrelandsvennen, Vennesla Tidende, og Frolendingen.

Det kom samlet inn ni innspill til oppstartsmeldingen. Statsforvalteren bemerker at Kristiansand, Froland og Vennesla kommuner ikke har uttalt seg til oppstartsmeldingen. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene og Statsforvalterens vurdering av innspillene følger nedenfor.

Sammendrag av innkomne innspill

Glitre Nett AS, Statnett SF, og Å Energi Vannkraft AS opplyser i sitt innspill til oppstartsmeldingen at de ikke har anlegg eller planer i disse områdene og dermed er det ingen konflikter med vernet.

Norges vassdrag- og energidirektorat har sett igjennom verneforslagene for de foreslåtte verneområdene og kjenner ikke til noen energi- og vassdragsinteresser innenfor de foreslåtte verneområdene. De har ikke fått noen merknader fra Statnett SF, og videre ber de Glitre Nett AS om å uttale seg.

Språkrådet har ingen merknader for Berdalen, Jomåsknutene og Oksla naturreservater, men gjør oppmerksom på at Jomåsknutene som navn ikke er registrert i Sentralt stadnamnregister (SSR). For Hjuringfallet naturreservat passer navnet til området, men skrivemåten som opprinnelig var Hjurringfallet må endres til Hjuringfallet naturreservat i samsvar med gjeldende rettskrivning og prioritert skrivemåte i SSR.

Landbruksdirektoratet har gitt generelle innspill til verneprosessen for de fire områdene i høringen. De mener det bør være grundige områdebeskrivelser for hvert område der det må komme tydelig fram av høringsdokumentene om, og eventuelt hvordan de aktuelle områdene benyttes i landbrukssammenheng. Landbrukshensyn i områdene som ikke ivaretas i utkast til verneforskrifter bør begrunnes i høringsdokumentene. Landbruksdirektoratet mener imidlertid at utkast til verneforskriftene ser ut til å ta hensyn til eksisterende ferdselsårer og hensyn til beitebruk synes også ivaretatt. Videre bør det legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støls- og seterområder, og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av områdene. Dersom slike tiltak ikke er ønskelige innenfor verneområdene, må det grunngis i høringsdokumentene. For alle tiltakene må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Landbruksdirektoratet forutsetter at Statsforvalteren sin landbruksfaglige kompetanse blir involvert ved utforming av verneplaner og forskrifter, og peker på at det også vil være nyttig å involvere lokal landbruksforvaltning i arbeidet.

Foreslått verneområde i Hjuringfallet og utvidelsen av Jomåsknutane naturreservat ble tilbudt vern etter 01.02.2022, og det er derfor gjennomført avveining mellom verneverdier og verdien av skogbruk og tømmertilgang for disse områdene. Landbruksdirektoratet tar avveiningene til etterretning i tråd med forutsetningene i Miljødirektoratets rapport M-2007 (2021).

Agder Fylkeskommune har ingen merknader til verneforslagene for Berdalen, Jomåsknutene og Oksla naturreservater. For Hjuringfallet naturreservat peker de på at vernegrensa, enkelte steder, ligger svært nær Fv. 453. Det er viktig for fylkeskommunen at vernet ikke er til hinder for drift og vedlikehold, og eventuell fremtidig utbedring av veien. Dette må sikres med en formulering i forskriften §4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene slik at nødvendige tiltak på veien ikke krever dispensasjonsbehandling.

Bykle kommune viser til at kommunen i dag har store areal som er verna. Kommunen mener at skogareal uten vesentlig verneverdi bør tas ut av vernet i Berdalen naturreservat for å sikre framtidig driftsgrunnlag og bosetting på eiendommene samt produksjon av trevirke til lokal foredling. Produktivt skogareal som det kan drives skogbruk på etter et eventuelt skogvern må være vesentlig mer enn 500 daa for brukene som har over 500 daa i dag. De informerer også om at det ligger en skiløype i kommuneplanen som det bør tas hensyn til.

Statsforvalterens kommentarer til innspillene

Glitre Nett AS, Statnett SF, Å Energi Vannkraft AS og NVE har uttalt at de ikke har noen merknader til verneforslaget for opprettelsen av de foreslåtte naturreservatene. Statsforvalteren mener derfor at det ikke er nødvendig å kommentere disse innspillene noe nærmere.

Språkrådet har kommet med merknader om navnet *Hjurringfallet*. Statsforvalteren har vurdert forslaget og endret skrivemåten til *Hjuringfallet* slik at det samsvarer med gjeldende rettskrivning og prioritert skrivemåte i SSR. I verneforslaget som nå sendes på høring har derfor området

Hjurringfallet naturreservat endret navn til Hjuringfallet naturreservat. Videre var det ingen merknader til de andre områdene.

Landbruksdirektoratet har gitt innspill knyttet til eventuelle jord- og skogbruksinteresser innenfor verneforslagene. Verneforskriften, ivaretar etter vår vurdering, tilstrekkelig hensyn til jordbruksinteresser da de forhold som direktoratet kommenterer er innarbeidet i forslag til verneforskrift. Dersom det vil være interessant å benytte områdene til beite i framtiden, setter ikke verneforskriften noen begrensninger for dette. I verneforslaget for Jomåsknutene og Hjuringfallet må det søkes om dispensasjon for oppsetting og vedlikehold av gjerder med tilhørende nødvendig motorferdsel. Disse bestemmelsene er utarbeidet i tråd med gjeldende forskriftsmal for naturreservater utarbeidet av Miljødirektoratet.

Statsforvalterens skogfaglige kompetanse på landbruksavdelingen er godt involvert i skogvernprosessene. Alle områder som det er ønskelig å starte opp verneprosess for diskuteres i fellesskap mellom miljøvern avdelingen og skogfaglig ansvarlig på landbruksavdelingen tidlig i prosessen. Deretter involveres landbruksavdelingen på nytt når en skal utarbeide den skogfaglige delen av avveiningsskjemaene av skogbruksinteresser og skogvern.

Agder fylkeskommune har kommet med merknad om at vernegrensa for Hjuringfallet naturreservat ligger svært nærme Fv. 453 i enkelte områder, og at drift, vedlikehold, og eventuell utbedring må sikres med en formulering i forskriftens §4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene. Vernegrensa er lagt minst 6 meter fra Fv. 453 og Statsforvalteren mener denne avstanden er tilstrekkelig til at vernet ikke er til hinder for drift, vedlikehold og eventuelle utbedringer av veien. Dersom fylkeskommunen mener denne avstanden likevel ikke skulle være tilstrekkelig, ber vi om at det sendes inn høringsinnspill som gir en konkretisering av behov i forbindelse med vedlikehold, og en beskrivelse av omfang og tidsplan for eventuell utbedring eller andre planlagte større infrastrukturtiltak.

Bykle kommune kom med innspill om at produktivt skogareal som det kan drives skogbruk på etter et eventuelt skogvern må være vesentlig mer enn 500 daa for brukene som har over 500 daa i dag. Statsforvalteren forstår kommunen sitt ønske om at gardsbrukene skal være bosatte og at de skal drives. Statsforvalteren sitt ansvar i verneprosessen er å ta hensyn til og avveie de naturfaglige vernekvalitetene i området opp mot andre interesser i området. For verneforslaget i Berdalen er verneverdiene knyttet til store areal med gammel høyereliggende furuskog med innslag av trær som er 300 til 500 år gamle. Verneforslaget oppfyller regionale mangler i skogvernet knyttet til spesielt gammel furuskog. Verneprosessen legger ikke opp til at Statsforvalteren skal vurdere om kriteriene for boplikt i den enkelte kommune blir oppfylt etter opprettelse av et naturreservat. Vi mener at kommunen kan benytte andre virkemidler for å sikre bosetting på eiendommene i sin kommune.

Videre har kommunen uttalt at det ligger en skiløype i kommuneplanen som det bør bli tatt hensyn til i verneplanprosessen. Statsforvalteren har vært i dialog med kommunen angående skiløypa. Ny sti- og løypeplan i Bykle kommune er i prosess, og foreslått skitrase som berører verneforslaget ble tatt ut i en grovsiling av innspill. Kommunestyret sluttet seg til dette i behandling av sak om grovsiling i kommunestyret 18.06.2026. Skitraseene som er tatt med i videre planarbeid berører ikke verneforslaget.

Statsforvalterens vurdering av enkeltbestemmelser i forskriften

Berdalen

Verneforskriften § 3 e åpner for at det kan gjøres opp bål med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Området er noe benyttet til allment friluftsliv i dag, og Statsforvalteren har vurdert at området vil tåle et relativt beskjedent omfang av bålfyring.

Verneforskriften § 4 b åpner for fiske. Verneforslaget omfatter deler av Berdøla der det er mulighet for fiske. Statsforvalteren mener det ikke er nødvendig å sette restriksjoner på fiske fra land, da aktiviteten i liten grad er vurdert til å ha vesentlig påvirkning på verneverdiene.

Det er også åpnet for at eksisterende sti, hytter og skutertraseer som er avmerket på vernekartet kan vedlikeholdes i tråd med standard på vernetidspunkt jf. verneforskriften § 4 d. Ved befarung er det vurdert at vedlikehold på den aktuelle stien, hyttene og skutertraseene ikke vil påvirke verneverdiene i vesentlig grad.

Verneforskriften § 7 b åpner for at det etter søknad kan gis dispensasjon til tiltak i forbindelse med forvaltning av fisk. Om lag 2,4 km av elva Berdøla går gjennom verneforslaget. Statsforvalteren har inkludert fisk i bestemmelsen i tilfelle det skulle være behov for å gjennomføre tiltak i forbindelse med for eksempel utlegging av gytegrus. Fysiske tiltak i vassdrag må også søkes om etter annet lovverk. Omfanget av slik aktivitet vil antagelig være lav, og risikoen for skade på verneverdiene er derfor liten.

Det åpnes for nødvendig motorisert transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter avmerket på vernekartet og til hytter på gnr./bnr.: 3/14, 3/21 og 3/196 utenfor verneområdet i verneforskriftens § 7 e. Det ligger eksisterende hytter i tilknytning til skutertraseene i verneforslaget som er avmerket i vernekartet. Hytteeierne har på sikt en plan om utbedring av hyttene og derfor har vi grenset disse ut av verneområdet. I forbindelse med oppgradering og transport av ved og utstyr vil dette antagelig foregå med snøskuter. Statsforvalteren har vurdert det slik at transport av kort varighet og relativt lite omfang på eksisterende traseer, særlig om vinteren, ikke vil påvirke verneverdiene i den aktuelle delen av reservatet i noen særlig grad.

Hjuringfallet

Verneforskriften § 3 e åpner for at det kan gjøres opp bål med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Området er lite benyttet til allment friluftsliv i dag, og Statsforvalteren har vurdert at området vil tåle et relativt beskjedent omfang av bålfyring.

Verneforskriftens § 4 d åpner for at eksisterende traktorvei avmerket på vernekartet kan vedlikeholdes i tråd med standard på vernetidspunktet. Det er kun én aktuell traktorvei som også er vist på vernekartet som kan vedlikeholdes. Ved befarung er det vurdert at vedlikehold av traktorveien ikke vil påvirke verneverdiene i vesentlig grad.

Det er også åpnet for sykling, ridning og bruk av hest på eksisterende traktorvei avmerket på vernekartet jf. verneforskriftens § 5 b. Så lenge disse aktivitetene kun foregår på en allerede etablert traktorvei mener Statsforvalteren at det ikke vil medføre uheldige virkninger på verneverdiene.

Vernebestemmelsen §6b åpner for nødvendig uttransport av felt elg og hjort med traktor og ATV på traktorvei avmerket på vernekartet. Området brukes i liten utstrekning til storviltjakt. Omfanget av slik eventuell kjøring vil også være knyttet til en allerede etablert traktorvei. Vi mener derfor at påvirkningen på verneverdiene fra kjøring med ATV og traktor på en etablert traktorvei for dette formålet vil være liten.

Vernebestemmelsene § 7e åpner for at det etter søknad kan gis tillatelse til å sette opp gjerder og vedlikeholde disse. Statsforvalteren kjenner ikke til at det pågår beite i området ved vernetidspunkt, men det åpnes for mulighet for beite i framtiden da vi vurderer at området vil tåle noe beitetrykk. Statsforvalteren mener at oppsetting og vedlikehold av gjerder, så lenge plassering og omfang vurderes etter søknad, ikke vil medføre negative konsekvenser for verneverdiene.

Det åpnes for at det kan gis dispensasjon for uttak og ringbarking av utenlandske treslag og etablerte plantefelt av gran i naturreservatet, samt spredning fra disse jf. §7 f. Det finnes enkelte områder med noe gran, og for å sikre verneverdiene i edelløvskogen, kan det på sikt bli behov for å fjerne disse grantrærne. Statsforvalteren mener det vil være positivt ovenfor verneverdiene.

Jomåsknutene utvidelse

I verneforskriftens §4 d åpnes det for vedlikehold av eksisterende traktorslepe og andre anlegg og innretninger avmerket i vernekartet i henhold til standard på vernetidspunktet. I eksisterende Forskrift om Jomåsknutene naturreservat åpnes det kun for vedlikehold av anlegg som er i bruk på vernetidspunktet. Innenfor utvidelsen av Jomåsknutene naturreservat er det en traktorslepe som er vist på vernekartet, og ved befaring er det vurdert at vedlikehold av denne traktorslepa i henhold til dagens standard ikke vil påvirke verneverdiene i vesentlig grad.

I eksisterende forskrift under §4 bokstav 4 åpnes det for tradisjonell beiting og at direktoratet for naturforvaltning av hensyn til verneformålet ved forskrift kan regulere beitetrykket i hele eller deler av reservatet. Denne bestemmelsen er utdatert. I ny forskrift blir det derfor åpnet for beiting jf. §4 e. Vi vurderer at regulering av beitetrykk isteden kan fastsettes i en forvaltningsplan. Statsforvalteren er ikke kjent med at det pågår beite i området på vernetidspunkt, men det åpnes for mulighet for beite i framtiden da vi vurderer at området vil tåle et godt tilpasset beitetrykk.

I eksisterende Forskrift om Jomåsknutene naturreservat er det fastsatt i verneforskriftens §3 bokstav 5 at Direktoratet for naturforvaltning av hensyn til verneformålet ved forskrift kan forby eller regulere ferdsele i hele eller deler av reservatet. I tråd med gjeldende forskriftsmal fra Miljødirektoratet er ikke denne bestemmelsen direkte tatt inn i ny forskrift, men ferdsel reguleres av §5 og §6 i Forskrift om vern av Jomåsknutene naturreservat.

Vernebestemmelsen §6b åpner for nødvendig uttransport av felt elg og hjort med traktor og ATV på traktorslepe avmerket på vernekartet. Området brukes i liten utstrekning til storviltjakt. Omfanget av slik eventuell kjøring vil også være knyttet til en allerede etablert traktorslepe. Vi mener derfor at påvirkningen på verneverdiene fra kjøring med ATV og traktor på etablert traktorslepe for dette formålet vil være liten.

Vernebestemmelsene § 7e åpner for at det etter søknad kan gis tillatelse til å sette opp gjerder og vedlikeholde disse. Eksisterende forskrift om Jomåsknutene naturreservat åpner også for oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting. Statsforvalteren mener at oppsetting og vedlikehold av gjerder,

så lenge plassering og omfang vurderes etter søknad, ikke vil medføre negative konsekvenser for verneverdiene.

Det åpnes for at det kan gis dispensasjon for uttak og ringbarking av utenlandske treslag og etablerte plantefelt av gran i naturreservatet, samt spredning fra disse jf. §7 f. Det finnes enkelte områder med noe gran, og for å sikre verneverdiene i edelløvskogen, kan det på sikt bli behov for å fjerne disse grantrærne. Statsforvalteren mener det vil være positivt ovenfor verneverdiene.

Forslag til verneforskrift § 7 g åpner for at det kan gis dispensasjon for avgrenset bruk av området til aktiviteter nevnt i § 3d (større arrangementer). Statsforvalteren kjenner ikke til at området har vært benyttet til arrangementer tidligere. Statsforvalteren legger derfor til grunn at påvirkningen på verneverdiene vil være liten.

Oksla utvidelse

Verneforskriftens §5 c forbyr bruk av drone og modellfly og lignende i perioden 1.februar-31. juli. Vi vurderer at et slikt forbud er nødvendig for å hindre forstyrrelse av klippehekkende rovfugl i en sårbar periode.

Områdebeskrivelser

Berdalen

Verneforslaget for Berdalen naturreservat ligger hovedsakelig innenfor nordboreal vegetasjonssone. De nedre delene av verneforslaget ligger i mellomboreal sone, mens de høyeste områdene over tregrensa ligger i lavalpin vegetasjonssone. Verneforslaget ligger innenfor O1 svakt oseanisk vegetasjonseksjon. Berdalen er lokalisert om lag 15 km sør for Hovden i Bykle kommune. Området har en relativt flat dalbunn og lange slake lissider. Det er forholdsvis lite småskala topografisk variasjon i området. Lav og middels bonitet dominerer der det er skog.

I Berdalen er det en del variasjon knyttet til både fastmarksskog og våtmark i form av fjellvegetasjon, ulike myrtyper, elve- og bekkekanter og i tillegg noe gammel kulturmarksvegetasjon. Langs deler av Berdøla finnes det også sparsomt med flompåvirket vegetasjon. Under 850 moh. er furu dominerende treslag, mens bjørka tar gradvis over høyere i terrenget. Ellers er det generelt mye bjørk i området, særlig i tilknytning til fuktig mark. Selje, rogn, gråor, osp og vier finnes mer sparsomt i området.

Hele Berdalen er tydelig preget av tidligere kulturmarksbruk og hogst. På tross av denne typen aktivitet har Berdalen overveiende gammel furuskog på mesteparten av arealet. Skogen er mest påvirket i de lavereliggende delene, mens andelen gamle trær, gadd og læger øker innover dalen og oppover mot fjellet. Siden produktiviteten synker jo lenger øst og høyere man kommer i terrenget er det svært lav tetthet av verdifulle gammelskogselementer de fleste steder. Mellom 800 og 900 meter over havet forekommer de viktigste forekomstene av grove furu kelolæger- og gadd, og i samme høydelag er det også gjenværende grove furutrær som trolig er 300-500 år gamle.

Naturtypelokalitetene er avgrenset der det er noe høyere konsentrasjoner av gammel skog og gammelskogselementer enn ellers i landskapet. De 7 registrerte naturtypelokalitetene utgjør 10,6 % av det avgrensede arealet. De viktigste kvalitetene i disse lokalitetene er knyttet til gammel furuskog. Det

forventes at området har en funksjon for flere rødlistearter, og det er registrert fem nær truede arter i området som alle er knyttet til furugadd eller furulæger. De ulike artene er blanknål (NT), rustflekknål (NT), flekkhvitekuje (NT), furuplett (NT) og tyrikjuke (NT). På bakgrunn av dette er Berdalen vurdert til å ha regional verneverdi (**) og til å oppfylle mangler i skogvernet av gammel furuskog.

Hjuringfallet

Verneforslaget ligger innenfor sørboreal, boreonemoral og nemoral vegetasjonssone, og innenfor klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Hjuringfallet er lokalisert om lag 3 km øst for Ålefjær i Kristiansand kommune. Skogen i området er kartlagt som kalkfattige mosaikker, med unntak av ett område kartlagt som hogstklasse 1-2.

Hoveddelen av området består av en vestvendt skråning med eikedominert skog med spredt alder og størrelse. Området kan kvalifiseres som fattig lågurtedelløvskog (VU) og er på om lag 60,8 daa. Flekkvis er det områder som er dominert av osp eller lind, mens furu preger de øverste delene av området i større grad. Furuene på toppen er stedvis over 200 år gamle og det er lite spredning av gran i området. Eikeskogen i området er tynnstammet og påvirket av plukkhogst fra omkring 1940-tallet. Omtrent midt i området går det en bekkedal med sumpskog og svartor der om lag 1,7 daa er kartlagt som rik svartsumpskog og/eller kilde edellauvskog (VU). I bekkedalen er det i tillegg store løvtrær av osp, eik og noen hule lind. I den nordlige halvparten av området varierer vegetasjonen fra svak lågurt til svak blåbærlyng-lågurteikeskog. Mengden død ved er ujevnt fordelt med områder med mye ferske ospelæger og andre områder der det ikke er noe død ved. Sørliche deler av Hjuringfallet inneholder lågurtedelløvskog (VU) av eik med få store eller hule eiker. Nederst i lia er det noe innslag av ask og alm. I de rikeste partiene er det stedvis mye skogsvingel og lundhengeaks, og unntaksvis finnes mer basekrevende arter som myske. Det er også gjort funn av grynfløyelslav og kastanjelundlav (NT).

Hjuringfallet naturreservat vil bidra med å dekke inn nasjonale mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog. Av de regionale manglene i skogvernet i Agder, vil området bidra med vern av rik edelløvskog/alm-lindeskog/hasselkratt. En mindre del av den eikedominerte skogen har også en alder og struktur som gjør at den vurderes til å bidra i oppfylling av mangelen knyttet til (gammel) eikedominert skog.

Jomåsknutene utvidelse

Verneforslaget for utvidelse av Jomåsknutene naturreservat ligger i sin helhet innenfor boreonemoral vegetasjonssone og i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Verneforslaget ligger mellom Jomåsknutene naturreservat og Øyråstjønn, og er lokalisert rett sør for Nelaug i Froland kommune. Utvidelsen av Jomåsknutene naturreservat omfatter et langstrakt og småkupert høydedrag, og utvidelsen inkluderer nordhellingen av dette høydedraget, samt et slakere og mer lavtliggende skog og myrlandskap derfra og nordover til Øyråstjønn.

Innenfor verneforslaget er det vekslende vegetasjonstyper og relativt stor treslagsvariasjon. Gran dominerer likevel tresjiktet, og ovenfor de bratteste skrentene er det mest blåbærgranskog med litt eik og spredt osp. De bratte skrentene og området ned mot myra i øst har større treslagsvariasjon med både osp, gran, hassel og rogn, samt noe spisslønn og barlind (VU). Der er vegetasjonen noe rikere og veksler mellom halvrik lågurtskog og småbregneskog. Av de litt mer krevende vekstene inngår skogsvingel og ormetelg. Det står et lite holt i det nordvestre hjørne med storvokst gran-ospeskog i slakere terreng og på dypere løsmasser. Skogen er flersjiktet og fleraldret, men det er også tydelige spor etter plukkhogst med uttak av særlig storvokst gran.

Tilleggsarealet er vurdert til å ha lokal verneverdi (*), men vil likevel bidra til inndekking av den generelle skogvern mangelen av lavlandsskog.

Oksla utvidelse

Verneforslaget for Oksla naturreservat ligger mellom tettstedene Høversland og Ysteliheii i Vennesla kommune og utvidelsen grenser til eksisterende verneområde i nordøst. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og innenfor klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Oksla naturreservat i sin helhet har hovedsakelig lav til middels bonitet, men med høy bonitet i søkk og langs dalfører.

Fattige vegetasjonstyper dominerer både i eksisterende verneområde og den foreslåtte utvidelsen av Oksla naturreservat. Gran, furu og bjørk er vanlige treslag, men det forekommer i tillegg enkelte partier dominert av boreale løvtrær og edelløvtrær. Skogen er lite preget av nyere inngrep utenom enkelte partier med ungskog etter hogst fra nyere tid. Det er noe innslag av gamle trær, særlig osp. Elementer av død ved er relativt sparsomme og forekommer hovedsakelig i bratt terreng. Ingen rødlistede naturtyper er registrert i området, og heller ikke i utvidelsen. Artsmangfoldet er størst i partier dominert av løvtrær, som totalt sett utgjør en liten andel av arealet. På gamle ospetrær innenfor mange av kjerneområdene er det rikelig med forekomster av arter i lungeneversamfunnet, noe som tyder på god kontinuitet i skogen. Av rødlistearter ble det bare registrert barlind (VU), ellers er vegetasjonen relativt fattig.

Hele naturreservat, inkludert utvidelsen, er vurdert til å ha lokal til regional verneverdi (*/**). I den foreslåtte utvidelsen av Oksla naturreservat er verneverdien knyttet til en forekomst av klippehekkende rovfugl.

Verneforskrifter

Forskrift om vern av Berdalen naturreservat, Bykle kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av urørt og gammel furuskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Bykle kommune: 3/1, 3/5, 3/6, 3/14, 3/21, 3/24 og 3/75.

Naturreservatet dekker et totalareal på 5678 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av vedlagte vernekart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og avløpsledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrelegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, bruk av gjødsel, kalk og kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling og deponering av avfall er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 andre ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende hytter, sti og skutertraseer avmerket på vedlagte vernekart i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. beiting
- f. utsetting av saltstein

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 andre ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav b, c og f og § 7 bokstav a og b.
- e. nødvendig motorisert transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter avmerket på vernekartet og til hytter på gnr./bnr.: 3/14, 3/21 og 3/196, utenfor verneområdet.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

[Navn] er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg

Vernekart Berdalen naturreservat: pdf-fil

Forskrift om vern av Hjuringfallet naturreservat, Kristiansand kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur i form av lågurtedellauvskog
- b. representerer en bestemt type natur i form av rik, variert og stedvis gammel edellauvskog med hule edellauvtrær.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Kristiansand kommune: 121/1, 123/1, 113/2 og 113/5.

Naturreservatet dekker et totalareal på 273 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av vedlagte vernekart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- f. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- g. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser. Utsetting av dyr er forbudt.
- h. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og avløpsledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, bruk av gjødsel, kalk og kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling og deponering av avfall er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
- i. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- j. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 andre ledd er ikke til hinder for

- a. sankning av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende traktorvei avmerket på vedlagte vernekart i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. beiting
- f. utsetting av saltstein

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.

- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorvei avmerket på vedlagte vernekart.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 andre ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget og med traktor og ATV på traktorvei avmerket på vernekartet
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, og § 7 bokstav a, b, e og f.
- e. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- f. uttak og ringbarking av utenlandske treslag og etablerte plantefelt av gran, samt spredning fra disse.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

[Navn] er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg

Vernekart Hjuringfallet naturreservat: pdf-fil

Forskrift om vern av Jomåsknutene naturreservat, Froland kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik, gammel og variert edellauvskog med eik, alm og lind
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur i form av lågurtedellauvskog
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å være et levested for rødlistearter knyttet til gamle edellauvtrær og død ved.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Froland kommune: 49/2, 50/1, 51/1, 2, 52/8, 10, 11, 13, 118

Naturreservatet dekker et totalareal på 1204 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av vedlagte vernekart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelser. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og avløpsledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, bruk av gjødsel, kalk og kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling og deponering av avfall er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 andre ledd er ikke til hinder for

- a. sankning av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende traktorslepe og andre anlegg og innretninger avmerket på vedlagte vernekartet i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. beiting
- f. utsetting av saltstein

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 andre ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på traktorslepe avmerket på vedlagte vernekart
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i §6 andre ledd bokstav b
- d. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav c og d, og § 7 bokstav e og f.
- e. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- f. uttak og ringbarking av utenlandske treslag og etablerte plantefelt av gran, samt spredning fra disse.
- g. Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 bokstav d.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det [kan] utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

[Navn] er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves *Forskrift om verneplan for barskog i Øst-Norge, vedlegg 7, fredning av Jomåsknutene naturreservat, Froland kommune, Aust-Agder*.

Vedlegg

Vernekart Jomåsknutene naturreservat: pdf-fil

Forskrift om endring av Forskrift om vern av Oksla naturreservat, Vennesla kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

I

I forskrift 24.06.2025 nr. 1230 om vern av Oksla naturreservat, Vennesla kommune, Agder, gjøres følgende endringer:

§1 skal lyde:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av edellauvskog bestående av eikeskog og gammel storvokst ospedominert skog.
- b. *inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som klippehekkende rovfugl.*

§2 skal lyde:

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Vennesla kommune: 88/3, 4, 17, 91/12, 4 og 11.

Naturreservatet dekker totalareal på *4358 dekar*. Grensene for naturreservatet får fram av kart datert Klima og miljødepartementet [måned årstall]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§5 nytt punkt c skal lyde:

- c. *Bruk av drone og modellfly o.l. er forbudt i perioden 1. februar-31.juli.*

II

Forskriften trer i kraft straks.